

Формування фонетичних навичок учнів 6 класів закладів загальної середньої освіти передбачає комплексну реалізацію практичних, виховних і освітніх цілей, базується на прикладах практики сприйняття мови на слух, відтворення певних конструкцій та «спонтанного» спілкування. У результаті дослідження, ми визначили, що способами підвищення ефективності вдосконалення фонетичних навичок учнів 6 класів є використання пісень, скоромовок та фонетичних ігор, індивідуальної та хорової роботи, застосування аудіо та відео матеріалів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гальскова Н. Д. Современная методика обучения иностранным языкам. Пособие для учителя. 3-е изд., перераб. и доп. М.: АРКТИ, 2004. 192 с.
2. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник / Колектив авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2002. – 327 с.

Суздальєва І. М.

група МАМ–2 (Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка)
Науковий керівник – канд. пед. наук, викладач Шенітчак В. А.

СОЦІОКУЛЬТУРНА ТОЛЕРАНТНІСТЬ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА МИРНОГО СПІВІСНУВАННЯ У МІЖКУЛЬТУРНИХ ВІДНОСИНАХ

Сьогодні основною метою модернізації української освіти є встановлення життєвих пріоритетів та розвиток позитивних духовних якостей у особистості, гармонізація міжкультурних та міжетнічних відносин. Явища глобалізації, міграції та розширення міжкультурної комунікації неминуче призводять до появи нових політичних, освітніх, соціальних та культурних проблем, викликаючи нетерпиме ставлення представників певних етнічних груп до представників інших етнічних груп та до особливих аспектів їх культур. Етноцентрична нетерпимість може стати перешкодою для формування толерантності. Основою цієї нетерпимості є войовничий етноцентризм, який не приймає та засуджує інші культурні цінності і викликає негативну реакцію щодо представників певних етнічних груп тощо. Такий етноцентризм, як відомо, загострює конфлікти і характеризується відносно різкими змінами в поведінці маси, що може включати навіть активну участь в етнічній агресії.

Щоб подолати зловісні наслідки нетерпимості, необхідно оновити структуру та зміст освіти як вирішальні умови формування системи сучасних соціально значущих цінностей та толерантних установок у учнів. Толерантність у процесі соціалізації особистості повинна стати природною нормою, яка визначала б їх менталітет та поведінку.

Таким чином, сучасна освіта стикається з проблемами у підготовці студентів до життя в полікультурному, багатоетнічному середовищі та у розвитку їхніх навичок спілкування та співпраці з людьми різних культур та національностей. Розвиток світогляду та інтеграція у світову спільноту вимагає врахування як національних, так і іноземних культурних традицій у навчанні. Таке явище, як полікультурний освітній простір, є відповіддю на виклики сучасності.

Розглянемо особливий аспект понять «полікультурний освітній простір» та «толерантність».

На думку дослідників, полікультурна освіта та, як наслідок, полікультурне освітнє середовище відкривають перед студентами великі можливості для засвоєння людських та національних цінностей для змістовної співпраці різних етнічних культур у поліетнічному середовищі для забезпечення діалогу культур.

Досліджуваний феномен «полікультурного освітнього середовища» – це ціла складна цілісна система, що включає багатовимірні відносини, що забезпечують відтворення та розвиток культури у формі безперервної соціальної та культурної передачі її компонентів та сприяють самовизначенню та самореалізації особистості у змінному соціокультурному середовищі шляхом розвитку та інтеріоризації культурних цінностей.

Основними особливостями полікультурного освітнього середовища у вищій школі є: формування у студентів такої свідомості, яка була б зосереджена на сприйнятті багатополярного світу та розуміння унікальності культур різних народів; прийняття принципів ненасильства щодо інших людей, толерантності, ефективної співпраці та соціальної справедливості; мультикультурна освіта, орієнтована на розвиток співпереживання, прийняття та засвоєння цінностей інших культур.

Що стосується толерантності, то сучасна українська література часто ототожнює «толерантність» з поняттям «поблажливості» і описує її як «поблажливість до способу життя, поведінки, звичаїв, почуттів, думок, ідей та переконань інших людей». «Толерантність – це риса нейтрального сприйняття індивідом однієї людини, групи осіб або ситуації в цілому, що полягає у свідомому придушенні відрази, спричиненої всім, що означає різницю в об'єкті, за умови, що ці риси не несуть у собі очевидна загроза для особистості».

Виховання толерантності в багатонаціональному середовищі відіграє важливу роль, будучи умовою виживання мультикультурних спільнот. Це засіб, завдяки якому можна успішно консолідувати полікультурне суспільство. Наприклад, «полікультурна освіта в Україні, з одного боку, сприяє формуванню культурної ідентичності та етнічної ідентифікації учнів, а з іншого боку, запобігає їх етнокультурній ізоляції від інших етнічних груп» (Корякіна, 2017).

Толерантність визнає право представника будь-якої культури на вільну поведінку та висловлення своїх поглядів, при цьому прихильно ставлячись до поведінки, думок та культури інших людей. Це ціннісне ставлення людини до інших, яке виражається у визнанні, прийнятті та розумінні людей з інших культур.

Толерантність не означає пасивне прийняття, це швидше активний пошук спільних речей з чимось незрозумілим, неоднозначним, чужим і бажання зрозуміти це неоднозначне. Толерантність не слід тлумачити як неприродне підпорядкування думкам, поглядам чи переконанням інших; швидше, це активний етичний підхід до позитивної взаємодії з людьми з іншої культури, іншого національного та релігійного середовища (Цораєв, 2014).

Основною методологічною передумовою вивчення явища толерантності є принцип гуманізму, оскільки толерантність не приймає насильства, жорстокості чи посягань на особисту свободу; толерантність – це прояв свободи особистості як здатності робити осмислений, відповідальний та вільний вибір власної позиції щодо «інших».

Толерантність орієнтована на діалог, який виявляється в такому ставленні до інших, коли суб'єкт толерантності повинен тимчасово "забути" своє незгоду, а точніше "змінити" увагу від неприйнятної різниці до особистості його носія, завдяки чому він бачить представника людського роду, який об'єднує людей у всьому світі.

Толерантні стосунки між людьми стають важливим показником їх успішної консолідації, оскільки толерантність веде до розумного погляду на відносини, пов'язані з проблемами етнічної та національної ідентичності. Існує також думка, що культура та традиційні фактори адаптації самі по собі важливі як маркери толерантної поведінки. Таким чином, толерантність у поєднанні з етнічною ідентичністю веде до створення єдиного та гармонійного суспільства. Підкреслюється важливість міжкультурних знань, оскільки це передумова соціальної інтеграції та єдності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Довгополова Я. В. Толерантність як ціннісна парадигма освіти в контексті євроінтеграції // Педагогічні шляхи реалізації загальноєвропейських цінностей у системі освіти України: Зб. наук. праць / За заг. ред. Г. Є. Гребенюка; Харків: Стиль Іздат, 2005. – 326 с. (Проблеми сучасності: культура, мистецтво, педагогіка) – С. 85–90.
2. Молчанова А. Концепт „Виховання” // Концептосфера педагогічної аксіології. – Київ-Ніжин, 2010.– С. 259–275.
3. Орловська О. В. Підготовка майбутнього вчителя до виховання толерантності в учнів старшої школи США: Автореф. дис...на здобуття наук. ступ. кандидата педагогічних наук. – Київ, 2011. – 20 с.
4. Соціальна педагогіка: мала енциклопедія / За заг. Ред. І. Д. Звереві. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 336 с.

Теледида Т. В.

група 2МСО (Вінницький державний педагогічний
університет імені Михайла Коцюбинського)

Науковий керівник – канд. пед. наук, доцент Зарічна О. В.

ПРЕДМЕТНО-МОВНЕ ІНТЕГРОВАНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ МОВДЕНСВИХ УМІНЬ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ

Серед багатьох визначень терміну CLIL, сьогодні найбільш поширеним є таке визначення: дидактична методика, що дозволяє сформувати лінгвістичні та комунікативні компетенції учнів іноземною мовою в тому ж навчальному контексті, в якому у них відбувається формування загальних знань і умінь [6]. Таким чином, використання методики CLIL передбачає вивчення немовних предметів (географії, математики, фізики і т.д.) іноземними мовами, зазвичай англійською. Спочатку термін CLIL був введений для позначення методики білінгвального навчання.

Термін CLIL був запропонований дослідником в галузі багатомовної освіти Д. Маршем в 1994 р. для позначення методики викладання і вивчення загальноосвітніх предметів іноземною мовою.

Вчений Д. Марш стверджує, що методика CLIL розглядає вивчення іноземної мови як один із засобів вивчення інших предметів, що забезпечує потреби у навчанні, дає можливість переосмислювати і розвивати власні здібності у процесі комунікації [5].

Проблема предметно-мовного інтегрованого навчання досліджувалась такими науковцями, як С. Бобиль, Ю. Руднік, Ю. Соболев, та ін. Серед зарубіжних дослідників проблемі предметно-мовного інтегрованого навчання приділили увагу такі науковці, як М. Аллен, А. Бонне, Д. Греддол, Л. Коллінз, Д. Марш, І. Тінг та ін.

Сучасна методична література свідчить, що методика CLIL дає можливість забезпечити поступовий процес формування іншомовної лінгвістичної і комунікативної компетенції у навчальному контексті, у якому має місце формування загальних знань та умінь. Методика CLIL використовується під час вивчення немовних предметів (фізика, астрономія, геометрія та ін.) іноземними мовами [1].

Дана методика дає можливість розглядати предмет з різних точок зору, отримати доступ до спеціальної термінології іноземною мовою, підвищити компетенції з іноземної мови, розвинути навички усної комунікації, урізноманітнити методику навчального предмета [4].

Сьогодні серед науковців та вчителів-практиків існують неоднозначні погляди щодо ефективності впровадженн предметно-мовного інтегрованого навчання в умовах загальноосвітньої школи. Так, до сильних боків CLIL С. А. Гудкова та Д. Ю. Буренкова відносять: